

KATARZYNA PRZYBYLSKA

Miejskie Centrum Kultury w Płońsku
<https://orcid.org/0009-0000-5676-5422>

Działalność i dorobek Pracowni Dokumentacji Dziejów Miasta Płońska

Opracowanie zawiera informacje dotyczące utworzenia, funkcjonowania oraz efektów prawie trzydziestoletniej działalności dokumentacyjnej, badawczej i popularyzatorskiej Pracowni Dokumentacji Dziejów Miasta Płońska. Zostało zaprezentowane w formie referatu wygłoszonego przez obecną jej kierownicę na konferencji poświęconej roli instytucji oraz stowarzyszeń naukowych i kulturalnych w badaniu i dokumentowaniu dziedzictwa małych ojczyzn na przykładzie północnego Mazowsza, zorganizowanej w listopadzie 2023 r. przez Państwową Akademię Nauk Stosowanych im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie.

Słowa kluczowe: pracownia, dokumentowanie dziejów miasta, Płońsk, dorobek, Mazowsze

Activities and Achievements of the Center of Documentation of the History of the City of Płońsk

Abstract: The article contains information on the establishment, operation, and results of almost thirty years of documentation, research, and popularization activity of the Center for Documentation of the History of the City of Płońsk. It was presented in the form of a paper delivered by the current head of the Center at a conference devoted to the role of institutions and academic and cultural associations and societies in researching and documenting the

heritage of small homelands on the example of northern Mazovia, organized in November 2023 by the National Academy of Applied Sciences named after Ignacy Mościcki in Ciechanów.

Keywords: center, documenting the history of the city, Płońsk, achievements, Mazovia

Z Pracownią Dokumentacji Dziejów Miasta Płońska związana jestem od 2000 r., przez dwadzieścia lat pracowałam jako dokumentalista zespołu ds. informacji historycznej, a od ponad dwóch lat pełnię funkcję kierownika Pracowni. Na stanowisku tym zastąpiłam zmarłą w ubiegłym miesiącu, nieodżałowaną panią Mirosławę Krysiak – pomysłodawczynię i twórczynię płońskiej Pracowni, osobę niezwykłą i wyjątkową, pełną pasji i pomysłów, osobę, która przez ponad dwadzieścia pięć lat poświęcała Pracowni cały swój czas i energię. To, czym Pracownia jest dzisiaj, jak funkcjonuje i co osiągnęła, zawdzięczamy właśnie Mirosławie Krysiak.

Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Płońska jest placówką informacyjno-dokumentacyjną, osadzoną w strukturach organizacyjnych Miejskiego Centrum Kultury w Płońsku. Jej głównym zadaniem jest gromadzenie, opracowywanie i upowszechnianie informacji piśmienniczych oraz ikonograficznych o dziejach społeczności lokalnej.

Została powołana do życia 2 stycznia 1995 r. decyzją władz samorządowych Płońska. Od samego początku ogromną rolę, zarówno w powstaniu, jak i później w funkcjonowaniu Pracowni, odegrał burmistrz Płońska Andrzej Pietrasik, który nie tylko wyraził zgodę na jej utworzenie, ale przez wszystkie lata wspierał i doceniał jej działania. Swój obecny kształt Pracownia zawdzięcza również bezpośrednim zwierzchnikom, czyli kolejnym dyrektorom Miejskiego Centrum Kultury w Płońsku, którzy umożliwili realizację zaproponowanej w 1995 r. autorskiej koncepcji. W tym miejscu należy powiedzieć o ogromnej roli mieszkańców, którzy nie dość, że zaakceptowali nowo powstałą jednostkę, to współtworzyli ją razem z nami, dzieląc się swoją wiedzą, wspomnieniami oraz prywatnymi kolekcjami, bez których zasoby Pracowni nie byłyby pełnowartościowe.

Do czasu utworzenia Pracowni w Płońsku nie było żadnej placówki, która skupiałaby w jednym miejscu wiedzę o historii miasta oraz jego dziedzictwie kulturowym, nie było również żadnych usystematyzowanych zbiorów. Dlatego istniała pilna potrzeba podjęcia próby zgromadzenia rozproszonej wiedzy o płońskiej przeszłości oraz zainicjowania działań na rzecz zachowania ciągłości wiedzy o lokalnym dziedzictwie kulturowym, a tym samym dostarczenie niezbędnej wiedzy zarówno płońszczanom od pokoleń związanym z ziemią płońską, jak i jego nowym mieszkańcom, przybywającym do Płońska z innych regionów kraju.

Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta Płońska powołana została, by służyć zachowaniu tożsamości miasta i pogłębieniu świadomości historycznej płońszczan, a także, by przyczynić się do wzrostu identyfikacji z miastem jego mieszkańców. W tym miejscu pozwolę sobie przytoczyć fragment zapisków Mirosławy Krysiak. Myślę, że jej słowa najlepiej oddadzą sam moment powstania Pracowni:

„A zatem, od czego się zaczęło?... Od mojego powrotu do Płońska po blisko 23 latach nieobecności. Zastałam inne miasto, niż to, które opuszczałam. Coraz mniej starych domów, ulic, podwórek i ogrodów, mniej twarzy zapamiętanych z lat młodości. Miasto wypiękniało, w niczym nie przypominało już sennego miasteczka z lat 60. ubiegłego wieku. Wszystko wokół inne, piękniejsze, bardziej «stołeczne». Ale żal tamtych pejzaży. Zrodziła się nostalgia za czasami, które bezpowrotnie odeszły. I refleksja: czy rzeczywiście bezpowrotnie? Czy naprawdę już nic nie da się zrobić, żeby odtworzyć dawne klimaty, przypomnieć to, co odplynęło w przeszłość?...

Pomyślałam: A zatem może już czas to zmienić?... Może w nowych realiach uda się stworzyć miejsce, gdzie tą odeszłą w przeszłość «duszę miasta» uda się przechować i ocalić dla przyszłych pokoleń? [...]

Powstał szkic projektu placówki, która by to wszystko gromadziła, opracowywała, odtwarzała i upowszechniała, docierając do samych korzeni płońskich rodowodów. Szkic wkrótce przekształcił się w realny zamysł, uwzględniający wszystkie wymiary czasowe – przeszłość, teraźniejszość i przyszłość, stąd także nazwa musiała tę wieloaspektowość uwzględniać. Pomysłów nasuwało się wiele, ale żaden nie był dość pojemny, by otworzyć w przyszłości „okna” na szersze formy działalności. Ostatecznie zdecydowałam się przedstawić nieco barokową, ale za to najbliższą mojemu zamysłowi nazwę: «Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta» [...].

Projekt przedstawiłam ówczesnemu burmistrzowi Andrzejowi Pietrasikowi, który na jego podstawie podjął odważną decyzję o utworzeniu Pracowni w strukturach Miejskiego Centrum Kultury. «Odważną», bowiem wszystkie znane mi dotąd domy kultury działające w małych miejscowościach zatrudniały nie dokumentalistów, ale animatorów kultury, którzy zajmowali się organizowaniem imprez kulturalnych i prowadzeniem różnych form edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży. [...]

Dostałam etat i kąt przy bibliotece – biurko, krzesło, papier, długopis. Panie z Miejskiej Biblioteki Publicznej, w miarę potrzeb, udostępniały mi swoją maszynę do pisania lub zbędne szufladki katalogowe, gdzie mogłam gromadzić fiszki z pierwszymi informacjami.

Pamiętam moment paniki, jaki przeżyłam, gdy pierwszy raz siadłam przy moim nowym stanowisku pracy, mając przed sobą idealnie puste biurko i czystą kartkę papieru. Co ja najlepszego zrobiłam? – pomyślałam – Co ja tu będę dokumentować, kiedy niczego nie ma?!”

I tak to się właśnie zaczęło...

Początki były niezwykle trudne... Żmudne poszukiwania, często po omacku..., docieranie do najstarszych płońszczan, zdobywanie ich zaufania, namawianie na podzielenie się swoją wiedzą, wspomnieniami i prywatnymi zbiorami, wielogodzinne kwerendy w różnych instytucjach, archiwach i warszawskich bibliotekach, w których wówczas wiele zbiorów nie było jeszcze zdigitalizowanych, więc często trzeba było ręcznie przepisywać odnalezione skrawki płońskiej historii, które z czasem – jak puzzle – zaczęły tworzyć coraz bardziej spójny obraz miasta. Brakowało jednak rąk do pracy i odpowiedniego sprzętu...

Mimo tych trudności wkrótce zaczęły powstawać pierwsze zręby zbiorów – kartoteki bibliograficzne, informacje faktograficzne, pierwsze informacje sygnałne do biogramów, pierwsze ślady po dawnej, już nieistniejącej infrastrukturze miasta. Potem nadszedł czas na pierwszą klasyfikację zbiorów, pierwszych użytkowników i darczyńców. W chwili obecnej – dzięki wnikliwym kwerendom – Pracownia Dokumentacji Dziejów Płońska dysponuje zbiorem ponad 1200 tomów informacji, zbiorem ikonograficznym liczącym około 140 tys. fotografii i dokumentów przechowywanych na nośnikach elektronicznych, unikalnym – i wciąż powstającym – zbiorem dokumentacji rodzin płońskich, zbiorem czasopism płońskich oraz ponad setką baz danych faktograficznych i ewidencyjnych.

Zbiory opracowywane i przechowywane są w dwóch zespołach zadaniowych – w zespole ds. informacji historycznej i w zespole ds. informacji współczesnej. Gromadzone są w sposób usystematyzowany, według wypracowanych przez zespół Pracowni własnych klasyfikacji tematycznych, które – ze względu na ciągły przyrost zbiorów – systematycznie są pogłębiane bądź rozszerzane. Aktualne informacje o zbiorach udostępniane są w formie dwóch informatorów, dostępnych stale dla użytkowników czytelni oraz na stronie internetowej Pracowni.

Pracownia jest miejscem, w którym gromadzi się wiedzę miastu najbliższą: o ludziach, którzy żyli tu przez wieki, o ich losach, postawach i wyborach, o zdarzeniach i sytuacjach, których zapomnieć nie wolno, o dawnej infrastrukturze miasta oraz całym materialnym i niematerialnym dziedzictwie kulturowym. Jest także miejscem, w którym gromadzi się bieżące informacje o najnowszych dziejach miasta. Przecież każdy mijający dzień to już historia. Staramy się więc nie popełnić grzechu zaniechania i udokumentować wszystko to, co dzieje się na naszych oczach, żeby już nigdy nie było luki w płońskiej przeszłości, i żeby kolejne pokolenia, które nastaną po nas, nie miały takiego problemu z odtwarzaniem historii miasta, jak miałyśmy my – w czasie powstania Pracowni.

Czym zajmuje się Pracownia? Przede wszystkim przez cały czas prowadzi kwerendy w poszukiwaniu nowej wiedzy o historii Płońska i szeroko pojętej ziemi płońskiej oraz losach ludzi z nimi związanych. Odnalezione materiały są opracowywane, włączane do zbiorów a następnie bezpłatnie udostępniane zainteresowanym. Można z nich korzystać w czytelni Pracowni, przez stronę internetową, można również zgłaszać zapytania za pośrednictwem poczty lub telefonicznie, na które dokumentaliści Pracowni, po przeprowadzeniu kwerend, przygotowu-

ją odpowiedzi. Zgłaszanych w taki sposób zapytań jest naprawdę bardzo dużo i z prowadzonych przez nas statystyk wynika, że co roku jest ich coraz więcej. Zapotrzebowanie na taką formę korzystania z naszych zasobów najbardziej wzrosło w okresie pandemii, i tak już zostało. Tylko w ciągu bieżącego roku (2023) dokumentaliści Pracowni wykonali ponad 200 kwerend w odpowiedzi na kierowane do nas prośby o udzielenie informacji bądź udostępnienie materiałów dotyczących konkretnych zagadnień. Z takiego rozwiązania korzystają przede wszystkim użytkownicy spoza Płońska, potrzebujący materiałów do prowadzonych przez siebie badań, pisanych publikacji, artykułów, prac naukowych czy też po prostu do użytku prywatnego – głównie w celu odtwarzania losów rodzinnych. Bardzo często w poszukiwaniu swoich korzeni piszą do nas rozproszeni po całym świecie potomkowie płońskich Żydów, którzy do wybuchu II wojny światowej stanowili połowę mieszkańców miasta. Od chwili utworzenia Pracowni do końca października 2023 r. ze zbiorów płońskiej Pracowni skorzystało około 30 tys. osób z Polski i zagranicy.

Ponieważ historię miasta tworzą przewijający się przez nie ludzie, jednym z ważniejszych aspektów naszej działalności jest rejestrowanie i opracowywanie zapisów wspomnień dawnych i obecnych mieszkańców Płońska i powiatu płońskiego oraz wydawanie ich w seriach Zeszytów Pracowni. Od 2001 r. powstało ponad 80 zeszytów w kilku seriach (w tym ponad 70 w seriach: „Wspomnienia”, „Wywiady”, „Biografie płońszczan” i „Opracowania autorskie”). Oczywiście samych rozmów zarejestrowanych zostało o wiele więcej, jednak ze względu na liczne aktywności nie wszystkie udało nam się jeszcze opracować. Czas upływa nieubłaganie, a świadków najstarszej historii jest coraz mniej, staramy się więc przynajmniej nagrać ich relacje, odkładając często ich opracowanie na później.

Rejestrowane przez nas historie są naprawdę unikalne, często opowiadane publicznie po raz pierwszy w życiu. Stanowią cenny zapis świadomości historycznej mieszkańców Płońska oraz jedyny w swoim rodzaju dokument przedstawiający historię widzianą oczami indywidualnych osób związanych z naszym miastem. Relacje te nie tylko ukazują osobisty wymiar wydarzeń historycznych, ale także przywracają nieistniejący już Płońsk, który został zachowany w ich pamięci. Przypominają też ludzi, których dziś nie ma już wśród nas, a których nazwiska nie zostały dotychczas odnotowane w żadnych publikowanych materiałach, mimo że swoją pracą i postawą zasłużyli na pamięć kolejnych pokoleń. Relacje te mają także wymiar emocjonalny, który pełni funkcje integrujące współczesnych mieszkańców Płońska oraz ukazują rodzinny wymiar dziejów miasta, pozwalając młodym ludziom spojrzeć na swoje miasto oczami dziadków i pradziadków. Takie właśnie przedstawianie historii, przez pryzmat losów konkretnych, nieanonimowych osób, powoduje w nich chęć pogłębienia wiedzy oraz umacnia poczucie związków z Płońskiem i własnej przynależności do określonej wspólnoty lokalnej.

Aby tę ciekawość i potrzebę wiedzy zaspokoić, Pracownia organizuje i prowadzi stałe spotkania edukacyjne z różnymi grupami wiekowymi i środowisko-

wymi. Spotkania te nie mają na celu nauczania historii, bo nie jest to rolą dokumentalistów, mają jedynie uwrażliwiać na historię – ukazywać przeszłość miasta i ludzi dawniej w nim żyjących jako składnicę spraw ważnych, wartościowych i potrzebnych. Takich, które są wciąż aktualne, i które również dziś mogą być pomocne. Podczas spotkań dokumentaliści Pracowni opowiadają o swojej pracy, o zgromadzonych zbiorach, o najwybitniejszych postaciach związanych z Płońskiem, ważnych dla miasta miejscach i wydarzeniach, ale również o postawach żyjących tu ludzi i ich losach, wkomponowywanych w tzw. wielką historię. Pokazujemy społeczników, działaczy niepodległościowych, ludzi kultury i nauki, duchownych, przedstawicieli szlachty i ziemiaństwa, uczestników powstań, więźniów obozów hitlerowskich, ofiary zbrodni niemieckich czy osoby przesładowane przez system komunistyczny.

Coraz częściej zdarza nam się zabierać uczestników spotkań poza Pracownię – na spacer po najstarszych i najciekawszych miejscach Płońska. W dzisiejszych czasach, w dobie kultury obrazkowej, wskazanie młodym ludziom konkretnych lokalizacji czy obiektów ważnych dla naszego miasta, jak chociażby miejsca, w którym dawniej znajdował się kościół farny, działające w XIX w. obserwatorium astronomiczne czy terenu, na którym w czasie okupacji niemieckiej usytuowane było getto żydowskie, o wiele bardziej przemawia do ich wyobraźni niż tylko czysto teoretyczne opowieści. Do końca października 2023 r. Pracownia zorganizowała ponad 1200 takich spotkań, w których uczestniczyło przeszło 15 tys. dzieci i młodzieży z płońskich przedszkoli, szkół podstawowych i średnich oraz około 3,5 tys. osób dorosłych, reprezentujących różne grupy środowiskowe.

Ze zbiorów Pracowni korzystają przede wszystkim uczniowie, studenci, nauczyciele, dziennikarze, autorzy publikacji i prac naukowych, przedstawiciele różnych instytucji, organizacji i uczelni, a także osoby prywatne.

Pracownia wspiera edukację młodych pokoleń płońszczan, stanowi również zaplecze informacyjne, pomocne w nauczaniu historii lokalnej dla nauczycieli i uczniów płońskich szkół, dostarcza też materiałów źródłowych do prac naukowych osobom studiującym na różnych uczelniach oraz badaczom historii do przygotowywanych przez nich publikacji. Pracownia służy pomocą wielu instytucjom i organizacjom w kraju i za granicą. Współpracujemy m.in. z Instytutem Pamięci Narodowej, Żydowskim Instytutem Historycznym, Muzeum Pamięci Holocaustu w Waszyngtonie, Ośrodkiem Karta, Ośrodkiem Brama Grodzka, Fundacją Fort III Pomiechówek, Archiwum Senatu, Instytutem Pileckiego w Warszawie, Narodowym Instytutem Dziedzictwa, Muzeum Dzieci Polskich w Łodzi czy Muzeum Historii Polski.

Dużą grupę odwiedzających Pracownię stanowią osoby prywatne. Wśród nich są dawni mieszkańcy Płońska, odbywający podróże sentymentalne do miasta swojego urodzenia czy dzieciństwa, są też potomkowie mieszkających tu dawniej płońszczan, o których Pracownia gromadzi i przechowuje pamięć.

Jesteśmy również miejscem służącym promocji miasta – odwiedzają nas przyjeżdżające do Płońska oficjalne delegacje, turyści indywidualni, poszukujący

informacji o dorobku kulturowym Płońska, a także przygotowujący materiały o Płońsku dziennikarze i redaktorzy lokalnych i ogólnopolskich gazet, portali internetowych, rozgłośni radiowych i stacji telewizyjnych.

Jak już wcześniej wspomniałam, aby pozyskiwać zbiory, prowadzimy kwerendy w bibliotekach i archiwach stacjonarnych oraz innych źródłach instytucjonalnych i osobowych. Nieocenioną skarbnicą wiedzy są dla nas biblioteki cyfrowe oraz – coraz bardziej dostępne – cyfrowe zasoby archiwalne. Dzięki nim oszczędzamy mnóstwo czasu, który jeszcze kilka lat temu musiałyśmy poświęcać na wyjazdy. Monitorujemy na bieżąco wszystkie dostępne nam wydawnictwa publikowane oraz bieżącą prasę, ukazującą się w Płońsku i okolicy. No i oczywiście unikatowym źródłem są dawni i obecni mieszkańcy Płońska oraz ich potomkowie, którzy zechcieli udostępnić do naszych zbiorów swoje prywatne archiwa oraz podzielić się posiadaną wiedzą.

Pracownia uczestniczyła i uczestniczy w wielu inicjatywach i przedsięwzięciach realizowanych w Płońsku:

- w latach 1996–1999 brałyśmy udział w realizacji projektu „Konkurs pamięci polsko-żydowskiej”. Jego założenia polegały na pozyskaniu i utrwaleniu wspomnień mogących pomóc w zrozumieniu, jak kształtowało się poczucie wspólnoty kulturowej w świadomości historycznej Polaków i Żydów. Odpowiedź na konkurs przerosła oczekiwania organizatorów – napłynęło 115 prac w kilku językach z 15 krajów z całego świata;
- w latach 1996–2000 Pracownia realizowała „Projekt płońskich spotkań dziennikarskich”, mający na celu dostarczenie dziennikarzom prasy lokalnej pomocy warsztatowej oraz stworzenie możliwości konfrontacji własnych dokonań z dokonaniem redakcji innych pism o zbliżonym zasięgu. W ramach tych Spotkań odbywały się zajęcia warsztatowe oraz konkurs gazet lokalnych wyłaniający najlepiej redagowane pisma w kilku kategoriach konkursowych. Po dwóch latach do dziennikarzy prasy lokalnej dołączyli przedstawiciele rozgłośni radiowych i telewizyjnych oraz mediów polonijnych z zagranicy;
- w latach 2000–2014 Pracownia realizowała projekt „Spuścizna”, zakładający m.in. udokumentowanie losów najstarszych rodzin płońskich oraz opiekę nad opuszczonymi grobami cmentarza parafialnego w Płońsku. W projekcie uczestniczyli uczniowie wszystkich płońskich szkół oraz kilku z terenu powiatu;
- od drugiej połowy lat 90. Pracownia uczestniczy w pracach związanych z organizowanym corocznie w Płońsku „Samorządowym konkursem wiedzy o Płońsku” adresowanym do uczniów miejskich szkół;
- w 2009 r., w oparciu o pozyskane zdjęcia i dokumenty, Pracownia zorganizowała wystawę pn. „W hołdzie PŁOŃSZCZANOM pokolenia lat wojny i okupacji”, którą w ciągu trzech miesięcy odwiedziło ponad 4,5 tys. osób;
- od 2013 r. współpracujemy przy organizacji uroczystości wręczenia *Nagrody naukowej im. Jana Jędrzejewicza* dla najlepszej polskojęzycznej książki po-

święconej historii nauki i techniki, fundowanej przez Miasto Płońsk, a przyznawanej pod egidą Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN oraz Kasy im. Józefa Mianowskiego – Fundacji Popierania Nauki; na 10-lecie tej Nagrody Pracownia przygotowała publikację podsumowującą dotychczasowe edycje;

- w latach 2021–2023 Pracownia współpracowała przy powstaniu wystawy w otwartym w tym roku Domu Pamięci w Płońsku, placówce, która – podobnie jak Pracownia – działa w strukturach Miejskiego Centrum Kultury, i która ma za zadanie upamiętnienie dwóch narodów – polskiego i żydowskiego – współistniejących w przestrzeni jednego miasta przez blisko 500 lat;
- na potrzeby sfinalizowanego w bieżącym roku projektu rewitalizacji płońskiego rynku Pracownia przygotowała treści do ścieżki historycznej: kalendarium historyczne Płońska, informacje o wybranych aspektach lokalnej historii (na 11 tablic informacyjnych) cytaty z zeszytów Pracowni (na wbudowaną w chodnik wstęgę historyczną) oraz wykazy nazwisk najwybitniejszych mieszkańców miasta oraz kupców i rzemieślników prowadzących swoją działalność w płońskim rynku do wybuchu II wojny światowej (na tabliczki wmurowane w płytę rynku);
- Pracownia angażuje się również w upamiętnianie ważnych dla miasta postaci i wydarzeń historycznych przez przygotowywanie i udostępnianie informacji zamieszczanych na pamiątkowych tablicach i obeliskach w Płońsku.

Takich inicjatyw, w których Pracownia bierze udział, jest naprawdę wiele. Nie sposób wymienić ich wszystkich.

Podsumowując prawie trzydziestoletnią działalność płońskiej Pracowni, można powiedzieć, że wszystkie główne założenia, z jakimi rozpoczęła swoją działalność, zostały w pełni zrealizowane. Udało się nawet o wiele więcej. Pracownia na stałe wpisała się w koloryt miasta i pełni istotną rolę w życiu lokalnej społeczności, skupiając ją wokół siebie nie tylko jako odbiorców, ale także jako współtwórców, którzy na każdym etapie uczestniczyli w procesie jej powstawania.

Pasją do lokalnej historii udało nam się zarazić nie tylko płońszczan, ale także przedstawicieli innych miast i samorządów lokalnych, które postanowiły na wzorcach płońskiej placówki powołać do życia swoje własne pracownie. Począwszy od 2000 r., odbyło się wiele spotkań, szkoleń i konsultacji mających pomóc w przeniesieniu doświadczeń Płońska na grunt innych społeczności lokalnych. Pracownię odwiedzili przedstawiciele: Sokołowa Podlaskiego, Solca Kujawskiego, Nasielska, Goleniowa, Sierpca, Wyszkowa, gminy Nowosolna, Gostynina, Leżajska, Chojnic, Puław, Kazimierza Dolnego, Raciąża, Ciechanowa i wielu innych. W wielu z nich pracownie dokumentacji powstały i działają do dziś. Oczywiście, każda z tych placówek ma swój własny, unikalny charakter. Mamy nadzieję, że może kiedyś uda się zorganizować spotkanie wszystkich działających w Polsce podobnych pracowni, żebyśmy mogli podzielić się swoimi doświadczeniami i wymienić spostrzeżeniami.

Zapewne warto powiedzieć coś o planach płońskiej Pracowni na przyszłość. Na pewno będą to kolejne wydawnictwa, prace dokumentacyjne, nowe kontakty

i liczne spotkania... Największym jednak wyzwaniem, głównie organizacyjnym, będą przenosiny do nowej siedziby. W tej chwili w Płońsku trwa remont budynku dawnego dworca kolejowego. Jego parter ma zostać przeznaczony na placówkę muzealną, natomiast pierwsze piętro, prawdopodobnie już w przyszłym roku, stanie się nową siedzibą Pracowni Dokumentacji Dziejów Miasta Płońska. Z pewnością otworzy to przed Pracownią nowe możliwości, chociaż nieco żal będzie opuszczać mury dawnego klasztoru karmelitów trzewickowych, świadka wielowiekowej historii Płońska, służącego Pracowni od 1995 r. Jego wyjątkowe wnętrza z ostrołukowymi sklepieniami stwarzały niepowtarzalny klimat dla naszej działalności. Niestety, zarówno cały budynek, jak i zajmowane przez nas pomieszczenia, wymagają gruntownego remontu, a nasze – wciąż rosnące zbiory – większej przestrzeni. Stąd właśnie pomysł na ulokowanie Pracowni w budynku dworca kolejowego, wybudowanego w 1924 r. w związku z otwarciem normalnotorowej linii kolejowej łączącej Nasielsk i Sierpc.

Nasze nowe lokum, choć nie tak stare, jak budynek poklasztorny, to również obiekt „z duszą”, położony w pięknych okolicznościach przyrody i usytuowany w sąsiedztwie dawnej wieży ciśnień, w której w 2024 r. planowane jest otwarcie planetarium i obserwatorium astronomicznego, nawiązującego do istniejącego w XIX-wiecznym Płońsku obserwatorium założonego przez jednego z najwybitniejszych mieszkańców miasta – Jana Walerego Jędrzejewicza. Mam nadzieję, że już niedługo okolice dawnego dworca staną się jednym z ciekawszych punktów na mapie Płońska.

BIBLIOGRAFIA

Zeszyty Pracowni

Informator Pracowni Dokumentacji Dziejów Miasta, Zeszyty Pracowni, Seria: Informatory Pracowni, Płońsk 2023.

Płońskie Spotkania Dziennikarskie 1996–2000, Zeszyty Pracowni, Seria: Informatory Pracowni, Płońsk 2001.

„Spuścizna”, Zeszyty Pracowni, Seria: Informatory Pracowni, Płońsk 2001.

Prasa

Augustynowicz J., *Projekt wart zainteresowania*, „Niedziela Płocka” 2000, nr 33.

Bielski S., *Znana w Polsce i za granicą*, „Życie Warszawy” 2002.

Cecuda M.T., *Instytucja na miarę Europy*, „Powiat Płoński. Biuletyn Informacyjny Powiatu Płońskiego” 2001, nr 3.

Cecuda M., *Zapisać każdy ślad*, „Tygodnik Ciechanowski” 2004, nr 22.

Pracownia Dokumentacji Dziejów Miasta, „Biuletyn Informacyjny Urzędu Miejskiego i Rady Miejskiej w Płońsku” 2004, nr 7.

Krysiak M., *10 lat Pracowni Dokumentacji Dziejów Miasta Płońska*, „Biuletyn Informacyjny Płońsk” 2005, nr 14.

Maik M., *Dokumentalista pozostaje w cieniu wydarzeń*, „Tygodnik Ciechanowski” 2010, nr 15(1581).

Olszewska K., *Kronikarki płońskich losów...*, „Płończak Press” 2005, nr 94(570).

Wiśniewska E., *Wielki finał w małym miasteczku*, „Gazeta na Mazowszu” 1999, nr 209.